

MEJE AVTONOMIJE STRANK V KREDITNI POGODBI

Matevž Zgaga

LEXPERA®

GV
ZALOŽBA

Ljubljana 2021

Vsebina

1. Uvod	19
2. Kreditna pogodba: družbeni in pravni pojav	27
3. Primerjalnopravni pregled meja avtonomije strank v kreditni pogodbi	59
4. Meje avtonomije strank v kreditni pogodbi v slovenskem pravu ..	183
5. Avtonomno in kogentno v prihodnjih oblikah kreditne pogodbe	381
6. Sklep	405

Kazalo

Kratice	13
1. Uvod	19
1.1. O navajanju sodnih odločb	23
1.2. Terminološka pojasnila	24
1.3. Nasprotje interesov	25
2. Kreditna pogodba: družbeni in pravni pojav	27
2.1. Družbeni in narodnogospodarski pomen kredita	27
2.2. Pogodbena svoboda in njen pomen za dostop do kredita ...	30
2.3. Razvoj pogodbe o posojilu/kreditu	36
2.3.1. Od Zakonika dvanajstih plošč do civilnih zakonikov: razvoj do 19. stoletja	36
2.3.2. Od bratov Rothschild do Lehman Brothers: razvoj v 19. in 20. stoletju	44
2.3.2.1. Razvoj v gospodarskem poslovanju	44
2.3.2.2. Prevlada tipske kreditne pogodbe	47
2.3.2.3. Pogodba o potrošniškem kreditu	50
2.3.3. Od Basla do Appa: razvoj v 21. stoletju	52
2.3.3.1. Nadnacionalno urejanje kreditne pogodbe	52
2.3.3.2. Skrb za finančni sistem in pogodbena avtonomija ..	53
2.3.3.3. »Bančništvo potrebujemo, bank ne«: nazaj h koreninam?	56
3. Primerjalnopravni pregled meja avtonomije strank v kreditni pogodbi	59
3.1. Uvod	59
3.2. Denarne obveznosti kreditojemalca	59
3.2.1. Nemško pravo	60
3.2.1.1. Uvodno	60
3.2.1.2. Višina obresti	67
3.2.1.3. Spremenljiva obrestna mera	72
3.2.1.4. Pravica kreditojemalca do predčasnega vračila	79
3.2.1.5. Dopustnost neobrestnih plačil	81
3.2.1.6. Krediti v tuji valuti	86

3.2.1.7.	Potrošniška kreditna pogodba	86
3.2.2.	Švicarsko pravo	89
3.2.2.1.	Uvodno	89
3.2.2.2.	Višina obresti	93
3.2.2.3.	Spremenljiva obrestna mera	95
3.2.2.4.	Pravica kreditojemalca do predčasnega vračila	97
3.2.2.5.	Dopustnost neobrestnih plačil	98
3.2.2.6.	Kredit v tuji valuti	98
3.2.2.7.	Potrošniška kreditna pogodba	98
3.2.3.	Angleško pravo	100
3.2.3.1.	Uvodno	100
3.2.3.2.	Višina obresti	105
3.2.3.3.	Spremenljiva obrestna mera	107
3.2.3.4.	Pravica kreditojemalca do predčasnega vračila	109
3.2.3.5.	Dopustnost neobrestnih plačil	110
3.2.3.6.	Kredit v tuji valuti	111
3.2.3.7.	Potrošniška kreditna pogodba	111
3.2.3.7.1.	Sprememba višine obresti	115
3.2.3.7.2.	Nadomestilo za predčasno vračilo	115
3.2.4.	Vmesna primerjava	115
3.3.	Nedelarne obveznosti kreditojemalca	117
3.3.1.	Nemško pravo	119
3.3.1.1.	Zavarovanja – uvodno	119
3.3.1.2.	Ustanovitev zavarovanja	121
3.3.1.2.1.	Dovoljeni obseg zavarovanja	121
3.3.1.2.2.	Določenost zavarovanja in zavarovanih terjatev (načelo specialnosti)	123
3.3.1.2.3.	Obveznost kasnejšega zavarovanja	124
3.3.1.3.	Razmerje pred zapadlostjo zavarovane terjatve	125
3.3.1.4.	Komisorni dogovor	128
3.3.1.5.	Ravnanja in opustitve	129
3.3.2.	Švicarsko pravo	134
3.3.2.1.	Zavarovanja – uvodno	134
3.3.2.2.	Ustanovitev zavarovanja in obveznost sprostitev	134
3.3.2.3.	Razmerje pred zapadlostjo zavarovane terjatve	137
3.3.2.4.	Komisorni dogovor	137
3.3.2.5.	Ravnanja in opustitve	138
3.3.3.	Angleško pravo	140
3.3.3.1.	Zavarovanja – uvodno	140
3.3.3.2.	Ustanovitev zavarovanja in obveznost sprostitev	141

3.3.3.3.	Razmerje pred zapadlostjo zavarovane terjatve	144
3.3.3.4.	Prenos zavarovanja na upnika	145
3.3.3.5.	Posebnosti v potrošniških zadevah	145
3.3.3.6.	Ravnanja in opustitve	146
3.3.4.	Vmesna primerjava	147
3.4.	Odpoved kreditne pogodbe	148
3.4.1.	Nemško pravo	149
3.4.2.	Švicarsko pravo	154
3.4.3.	Angleško pravo	158
3.4.4.	Vmesna primerjava	162
3.5.	Kreditna pogodba v pravu Evropske unije	162
3.5.1.	Direktive o potrošniških kreditih	165
3.5.2.	Direktiva o nepoštenih pogodbenih pogojih	167
3.5.3.	Direktiva o finančnih zavarovanjih	174
3.6.	Vmesni povzetek	175
4.	Meje avtonomije strank v kreditni pogodbi v slovenskem pravu	183
4.1.	Pogledi na funkcijo bank v Sloveniji	183
4.2.	Viri in splošne značilnosti ureditve kreditne pogodbe pri nas	187
4.2.1.	Obdobje 1811–1918	187
4.2.2.	Obdobje 1918–1945	188
4.2.3.	Obdobje 1945–1978	190
4.2.4.	Obdobje 1978–1997	194
4.2.5.	Obdobje po letu 1997	195
4.3.	Meje avtonomije strank v kreditni pogodbi v slovenskem pravu	201
4.3.1.	Uvodno: pomen postopka sklepanja pogodbe za dopustnost njenih določil	201
4.3.1.1.	Splošni pogoji v slovenskem pravu	201
4.3.1.2.	Pomen predpogodbenega informiranja	210
4.3.2.	Denarne obveznosti kreditojemalca	212
4.3.2.1.	Višina obresti	212
4.3.2.1.1.	Zgodovinski razvoj	212
4.3.2.1.2.	Sedanja ureditev	224
4.3.2.1.3.	Odperta vprašanja	230
4.3.2.2.	<i>Ne ultra alterum tantum</i>	232
4.3.2.3.	Prepoved anatocizma	235
4.3.2.3.1.	Odperta vprašanja	237
4.3.2.4.	Spremenljiva obrestna mera	237
4.3.2.4.1.	Zgodovinski razvoj	237

4.3.2.4.2. Sedanja ureditev	239
4.3.2.4.3. Odprta vprašanja	241
4.3.2.5. Pravica kreditojemalca do predčasnega vračila	246
4.3.2.5.1. Zgodovinski razvoj	246
4.3.2.5.2. Sedanja ureditev	248
4.3.2.6. Dopustnost neobrestnih plačil	250
4.3.2.6.1. Zgodovinski razvoj	250
4.3.2.6.2. Sedanja ureditev	252
4.3.2.6.3. Odprta vprašanja	252
4.3.2.7. Krediti v tuji valuti, devizna klavzula	255
4.3.2.7.1. Zgodovinski razvoj	255
4.3.2.7.2. Sedanja ureditev	256
4.3.2.8. Primerjava	259
4.3.3. Nedenarne obveznosti kreditojemalca	260
4.3.3.1. Zavarovanja	261
4.3.3.1.1. Ustanovitev zavarovanja	263
4.3.3.1.2. Razmerje pred zapadlostjo zavarovane terjatve	272
4.3.3.1.3. Unovčenje	282
4.3.3.2. Ravnanja in opustitve	295
4.3.3.2.1. Zgodovinski razvoj	295
4.3.3.2.2. Sedanja ureditev in odprta vprašanja	297
4.3.3.3. Primerjava	310
4.3.4. Odpoved kreditne pogodbe	310
4.3.4.1. Zgodovinski razvoj	312
4.3.4.2. Sedanja ureditev	315
4.3.4.3. Odprta vprašanja	321
4.3.4.4. Primerjava	327
4.3.5. Pogodba o potrošniškem kreditu	328
4.3.5.1. Meje v zvezi z denarnimi obveznostmi potrošnika ..	330
4.3.5.1.1. Sklep o makrobonitetnih omejitvah kreditiranja prebivalstva	330
4.3.5.1.2. Višina obresti	330
4.3.5.1.3. Višina obroka oziroma anuitete	334
4.3.5.1.4. Spremenljiva obrestna mera	336
4.3.5.1.5. Pravica kreditojemalca do predčasnega vračila	339
4.3.5.1.6. Dopustnost neobrestnih plačil	340
4.3.5.1.7. Krediti v tuji valuti in z devizno klavzulo	342
4.3.5.2. Meje v zvezi z nedenarnimi obveznostmi potrošnika	344
4.3.5.2.1. Zavarovanja	344
4.3.5.2.2. Druga ravnanja in opustitve	345

4.3.5.3.	Meje pravice do odstopa od pogodbe o potrošniškem kreditu	347
4.3.5.3.1.	Odrpta vprašanja.....	351
4.3.6.	Izbor prava	356
4.4.	Kritična analiza	360
4.4.1.	Omejitve občepavnega izročila	360
4.4.2.	Omejitve 20. stoletja	366
4.4.3.	Omejitve potrošniškega prava	372
4.4.3.1.	Omejitve obresti	372
4.4.3.2.	Omejitve pravice do odpovedi kredita	373
4.4.4.	Razmišljanje o sankcijah	375
5.	Avtonomno in kogentno v prihodnjih oblikah kreditne pogodbe	381
5.1.	Izzivi	382
5.1.1.	Spremembe v denarnem sistemu	382
5.1.2.	Neposredno posojanje	385
5.1.3.	Novi pomen podatkov	387
5.1.4.	Nove oblike kreditiranja	391
5.1.5.	Avtomatizirano izvajanje pogodb (<i>smart contracts</i>) ..	392
5.2.	Posledice	396
5.2.1.	Nadzirano zasebno pravo	396
5.2.2.	Novi subjekti varstva	399
5.2.3.	Diferenciacija varstvenih norm	401
5.2.4.	Spodbuda načelu vestnosti in poštenja	402
6.	Sklep	405
	Limits of the Freedom of Contract in a Loan Agreement (Abstract)	411
	Literatura in viri	413
	Stvarno kazalo	439
	Recenziji	449

Kratice*

AC	Appeal Cases
AGBG	Das Gesetz zur Regelung des Rechtes der Allgemeinen Geschäftsbedingungen (Nemčija, 1977)
AktG	Aktiengesetz (Nemčija, 1965)
All ER	All England Law Reports
BCLC	Butterworths Company Law Cases
Beav. Eng. Rep.	Beavean's Reports (England)
BGB (1900)	Bürgerliches Gesetzbuch (Nemčija, izvirno besedilo iz leta 1900)
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch (Nemčija)
BGE	Entscheidungen des Schweizerischen Bundesgerichts
BGH	Bundesgerichtshof (Nemčija)
Bruselj I	Uredba (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah
CC	Code Civil (Francija)
CCA (2006)	Consumer Credit Act (Združeno kraljestvo, besedilo vključno z novelo leta 2006)
CCA	Consumer Credit Act (Združeno kraljestvo, 1974)
CCLR	Consumer Credit Law Reports (v: Consumer Credit Control)
Ch	Law Reports, Chancery Division
CRA	Consumer Rights Act (Združeno kraljestvo, 2015)
DEM	nemška marka
DUTB	Družba za upravljanje terjatev bank
EGBGB	Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Nemčija)

* Seznam ne vsebuje kratic, ki so v besedilu uporabljene le hkrati s pojasnilom, kot tudi ne kratic, ki se pojavljajo izključno v naslovih revij in drugih virov, naštetih v sprotih opombah. Pri vseh slovenskih in jugoslovanskih zakonih in pri večini avstro-ogrskih predpisov je mesto njihove uradne objave navedeno tudi ob prvi omembi zakona v glavnem besedilu.

EGS	Evropska gospodarska skupnost
EGV-SZ	Entscheide der Gerichts- und Verwaltungsbehörden des Kantons Schwyz
EOM	efektivna obrestna mera
EVA	evidenca vladnega akta
EWCA	England & Wales Court of Appeal
EWHC	England & Wales High Court
GG	Grundgesetz (Nemčija, 1949)
GmbHG	Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (Nemčija)
HGB	Handelsgesetzbuch (Nemčija, 1900)
IPRG	Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht (Švica, 1987)
KKG (1993)	Bundesgesetz über den Konsumkredit (Švica, 1993)
KKG	Bundesgesetz über den Konsumkredit (Švica, 2001)
KWG	Gesetz über das Kreditwesen (Kreditwesengesetz; Nemčija, 1961)
L.J. Ch	Law Journal Reports, Chancery
L.J. K.B.	Law Journal Reports, King's Bench
LG	Landesgericht (Nemčija)
Lloyd's	Lloyd's Law Reports
LPA	Law of Property Act (Združeno kraljestvo, 1925)
LQR	Law Quarterly Review
LRH	Ljudska republika Hrvaška
ODZ (1811)	Obči državljanski zakonik, izvorno besedilo iz leta 1811
ODZ (1916)	Obči državljanski zakonik, besedilo po tretji noveli leta 1916
ODZ	Obči državljanski zakonik
OLG	Oberlandesgericht (Nemčija)
OR	Schweizerisches Obligationenrecht (Švica, 1911)
OZ	Obligacijski zakonik (Uradni list RS, 83/2001, zadnja sprememba leta 2016)
OZ-A	Zakon o spremembi in dopolnitvi Obligacijskega zakonika (Uradni list RS, 40/2007)

P&CR	Property & Compensation Reports
PSD2	Direktiva (EU) 2015/2366 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o plačilnih storitvah na notranjem trgu, spremembah direktiv 2002/65/ES, 2009/110/ES ter 2013/36/EU in Uredbe (EU) št. 1093/2010 ter razveljavitvi Direktive 2007/64/ES
QB	Law Reports, Queen's Bench Division
Rim I	Uredba (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja
SchKG	Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs (Švica, 1889)
SRFJ	Socialistična federativna republika Jugoslavija
SPZ	Stvarnopravni zakonik (Uradni list RS, 87/2002, spremenjen leta 2013)
SRS	Socialistična republika Slovenija
TLR	Times Law Reports
TOM	temeljna obrestna mera
UCTA	Unfair Contract Term Act (Združeno kraljestvo, 1977)
UKHL	United Kingdom House of Lords
UKPC	United Kingdom Privy Council
UKSC	United Kingdom Supreme Court
UTCCR	Unfair Terms in Consumer Contracts Regulations (Združeno kraljestvo, 1999)
VGS	Vrhovno gospodarsko sodišče
VS	višje sodišče
WLR	Weekly Law Reports
ZBan-2	Zakon o bančništvu (Uradni list RS, 25/2015, nazadnje spremenjen leta 2019)
ZBan-3	Zakon o bančništvu (Uradni list RS, 92/2021)
ZDR-1	Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, 21/2013, nazadnje spremenjen leta 2019)
ZFPPIPP	Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, 126/2007, nazadnje spremenjen leta 2019)

ZFZ	Zakon o finančnih zavarovanjih (Uradni list RS, 47/2004, nazadnje spremenjen leta 2015)
ZGB	Schweizerisches Zivilgesetzbuch (Švica, 1907)
ZIZ	Zakon o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, 51/1998, nazadnje spremenjen leta 2019)
ZMZPP	Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku (Uradni list RS, 45/2008)
ZNVP	Zakon o nematerializiranih vrednostnih papirjih (Uradni list RS, 23/1999, nazadnje spremenjen leta 2006)
ZNVP-1	Zakon o nematerializiranih vrednostnih papirjih (Uradni list RS, 75/2015, nazadnje spremenjen leta 2019)
ZOR	Zakon o obligacijskih razmerjih (Uradni list SFRJ, 29/1978, nazadnje spremenjen leta 1989)
ZPlaSSIED	Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih (Uradni list RS, 7/2018)
ZPOmK-1	Zakon o preprečevanju omejevanja konkurence (Uradni list RS, 36/2008, nazadnje spremenjen leta 2017)
ZPOMZO	Zakon o predpisani obrestni meri zamudnih obresti in temeljni obrestni meri (Uradni list RS, 45/1995, nazadnje spremenjen leta 2001)
ZPOMZO-1	Zakon o predpisani obrestni meri zamudnih obresti (Uradni list RS, 56/2003, nazadnje spremenjen leta 2006)
ZPotK	Zakon o potrošniških kreditih (Uradni list RS, 70/2000, nazadnje spremenjen leta 2007)
ZPotK-1	Zakon o potrošniških kreditih (Uradni list RS, 59/2010, nazadnje spremenjen leta 2015)
ZPotK-2	Zakon o potrošniških kreditih (Uradni list RS, 77/2016)
ZPotK-A	Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o potrošniških kreditih (Uradni list RS, 41/2004)
ZRN	Zvezna republika Nemčija
ZSO	Zbirka sodnih odločb/Zbirka sodskih odločb
ZTFI-1	Zakon o trgu finančnih instrumentov (Uradni list RS, 77/2018, spremenjen leta 2019)

ZTLR	Zakon o temeljnih lastninskopravnih razmerjih (Uradni list SFRJ, 6/1980, spremenjen leta 1990)
ZVPot	Zakon o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, 25/1998, nazadnje spremenjen leta 2018)
ZVPot-1	načrtovani novi Zakon o varstvu potrošnikov, maja 2021 še v osnutku (EVA 2015-2130-0005)
ZZavar-1	Zakon o zavarovalništvu (Uradni list RS, 93/2015, spremenjen leta 2019)

Recenziji

Pogodbena avtonomija, v skladu s katero se posamezniki svobodno odločajo o tem, ali bodo sklenili pogodbo, s kom jo bodo sklenili in s kakšno vsebino, je temelj sodobnega pogodbenega prava. Pogodbeni stranki lahko pogodbeno razmerje ukrojita po svojih željah in interesih, pri tem pa sta vezani na prisilne predpise in moralna načela. Popolna svoboda posameznika na pogodbenem področju seveda ni mogoča, saj bi lahko vodila do nezakonitih ali nemoralnih rezultatov, navzkriž pa bi lahko prišla tudi s temeljnimi pravnimi načeli, kakršno je denimo načelo vestnosti in poštenja. Že Shakespearjeva drama Beneški trgovec je dober dokaz o tem, da mora imeti avtonomija volje strank tudi na področju posojil svoje meje.

Delo, ki je pred nami, je občudovanja vredna znanstvena monografija, ki celovito in poglobljeno obravnava koncept pogodbene avtonomije na področju kreditnih pogodb. Monografija, ki bralcu ponuja še veliko več, kot je razbrati iz naslova, vsebuje poglobljeno študijo o pogodbeni svobodi v zasebnem pravu na splošno in številne koristne razmisleke o nekaterih temeljnih načelih obligacijskega prava. Delo odlikujeta svetovljanski in multidisciplinarni pristop do preučevane materije. Obravnavano tematiko avtor umesti v širok primerjalno-pravni kontekst z bogatim naborom domače in tuje literature, pravna analiza pa vključuje tudi številne zgodovinske, ekonomske in družbene vidike. Sistematičen pristop k podajanju snovi, dinamičen in razgledan slog pisanja ter jasna misel so še nekateri od razlogov, zaradi katerih sem prepričana, da bo to delo pravne razmisleke o kreditni pogodbi približalo širokemu krogu bralcev.

Monografija je vključno z uvodnim in zaključnim delom razdeljena na šest tematskih sklopov. Po uvodnem delu sta v drugem poglavju obravnavana koncept pogodbene svobode in zgodovinski razvoj kreditne pogodbe. Po nadrobni primerjalnopravni študiji nemške, švicarske in angleške ureditve v tretjem poglavju delo v četrtem poglavju analizira veljavno slovensko ureditev. V njej se avtor ne omejuje na vprašanja, vezana na kreditno pogodbo, temveč ima razprava širše razsežnosti in je namenjena institutom, ki omejujejo pogodbeno avtonomijo in zaznamujejo celotno pogodbeno pravo. Obravnavo tipičnih vprašanj kreditne pogodbe je avtor razdelil v tri skupine. V prvo spadajo vprašanja, ki so vezana na kreditojemalčevo denarno obveznost. V drugi skupini so obravnavane kreditojemalčeve nedenarne obveznosti, kar vključuje tudi obligacijskopravne vidike pogodbe o zavarovanju kredita. Tretji samostojen tematski sklop v četr-

tem poglavju pa se nanaša na kreditodajalčevo pravico do odpovedi kreditne pogodbe. V petem poglavju monografija obravnava trende, s katerimi se bomo na področju kreditnih pogodb srečevali v prihodnje. Avtor v njih izpostavlja nekaj ključnih izzivov za prihodnost na področju kreditiranja in omejevanja avtonomije. Kot ugotavlja, bo nadaljnja regulacija ob pričakovanih spremembah gospodarskega okolja in poslovnih modelov neizbežna, ne bo pa dohajala neprizanesljivega ritma teh sprememb. Zato avtor opozarja na vlogo sodišč, ki naj (po potrebi tudi) z neposredno uporabo splošnih pravil civilnega prava to občutljivo področje družbenih odnosov razvijajo naprej.

Čeprav je kreditna pogodba institut, ki je trdno zasidran v naši pravni tradiciji, se njen pravni okvir in s tem tudi meje pogodbene svobode zaradi ekonomskih in družbenih sprememb nenehno spreminjajo. Knjiga odlično prikaže dileme, s katerimi se pravna stroka srečuje na področju kreditnih pogodb, ter ponuja več kot dobrodošle smernice za razvoj tega področja v prihodnje. Avtor je v njej odlično združil teoretične koncepte in praktične usmeritve, zato je monografija pomemben prispevek k pravni znanosti in ima veliko uporabno vrednost tudi za prakso.

doc. dr. Karmen Lutman

Ljubljana, 14. aprila 2021

* * *

Znanstvena monografija je kvalitetno strokovno delo s področja civilnega (pogodbenega), finančnega, v delu pa tudi tehnološkega prava. Glede na poglobljeno analizirano tematiko kreditne pogodbe, ki vključuje tudi primerjalnopravne vidike, bo zanimiva za širši krog bralcev.

Avtor želi v znanstveni monografiji predstaviti razloge za omejitev avtonomije strank v kreditni pogodbi in hkrati tudi dejansko izpeljavo teh omejitev. Kreditno pogodbo postavi v širši zgodovinski in teoretični kontekst, kar mu služi kot izhodišče za razpravo glede omejitev avtonomije strank v kreditni pogodbi v luči trenutno veljavne zakonodaje. Opravljena primerjalnopravna analiza, v kateri med seboj primerja različne kontinentalne ureditve (avstrijska, nemška in švicarska), hkrati pa opravi tudi primerjavo z angleško ureditvijo kot primerom anglosaškega pravnega sistema, daje monografiji dodatno širino, bralcu pa s tem koncept kreditne pogodbe in civilnopravne institute, ki so ključni elementi kreditne pogodbe, predstavi še bolj podrobno.

Potem ko avtor strokovno in temeljito oriše zgodovinske in primerjalnopravne vidike kreditne pogodbe, sistematično analizira kreditne pogodbe v kontekstu

slovenske pravne ureditve. Tudi tukaj je pristop k raziskovanju zelo celovit, saj vključuje tako zgodovinsko komponento, in sicer z vidika jugoslovanskega, avstrijskega in evropskega prava, ki so vsak na svoj način vplivali na slovenski pravni sistem, kot opis najpomembnejših teoretičnih konceptov kot ključnih elementov pravnega razmerja, ki na podlagi sklenjene kreditne pogodbe nastane med strankama.

Pri analiziranju koncepta kreditne pogodbe in temeljnih civilnopravnih institutov po slovenskem pravu je avtor identificiral več ključnih pravnih vprašanj, ki jih je smiselno razvrstil v tri skupine, in sicer kreditojemalčeve denarne obveznosti, njegove nedenarne obveznosti in kreditodajalčevo pravico do odpovedi kreditne pogodbe. Tak problemski pristop k analizi raziskovalnih vprašanj ponuja bralcu objektivni in uravnotežen pogled na obravnavano tematiko. Izpostavljena so vsa ključna vprašanja, kar bralcu omogoča, da si ustvari objektivno predstavo o avtonomiji vsake izmed strank kreditne pogodbe.

Avtor v nadaljevanju predstavi svoj pogled na razvoj kreditne pogodbe na podlagi pravotvornega delovanja slovenskih sodišč. Pri tem pravilno ugotavlja, da je praksa sodišč bistveno vplivala na sam razvoj kreditne pogodbe, saj je na podlagi temeljnih načel obligacijskega prava, kakršni sta na primer ustavno načelo vestnosti in poštenja ter načelo enakopravnosti udeležencev v obligacijskih razmerjih, razvila nekatere druge splošne omejitve, ki so danes bistven element vsake kreditne pogodbe.

Avtor v delu podrobneje predstavi in tudi dobro argumentira tezo, da je v pogodbenem razmerju, ki nastane na podlagi kreditne pogodbe, kreditodajalec, kot je banka, v primerjavi s kreditojemalcem izrazito močnejša stranka. Premoč ene pogodbene stranke je pokazal na primeru splošnih pogojev, ki jih banke predložijo komitentom, ti pa na njihovo vsebino nimajo možnosti vplivati, kar bi bilo ob upoštevanju načela enakovrednosti pogodbenih strank sicer pričakovati. S tem mu je na zelo plastičen način uspelo prikazati »avtonomijo močnejšega« v pogodbenem razmerju, kot je ta pojav poimenoval avtor, pri čemer je banke izpostavil kot najboljši primer »prevladujočih sil družbe«.

Znanstvena monografija se sklene s pogledom v digitalno sedanost in prihodnost. Avtor ji je s tem dal dodatno širino, saj prihodnost kreditne pogodbe presoja tudi z vidika najnovjših tehnologij, inovativnih poslovnih modelov in tudi pričakovanih sprememb regulatornega okolja, saj se bo to moralo prilagoditi novi digitalni realnosti, ki se bo odražala tudi v pogodbenih razmerjih. Še posebej je treba omeniti avtorjevo pravilno opažanje, da se ekonomija prihodnosti vse bolj približuje svojemu zgodovinskemu izvoru. Na primeru posojanja sredstev je plastično ponazoril, da so se v preteklosti take transakcije večinoma dogajale neposredno med posamezniki, vse dokler se niso pojavile banke in drugi posred-

niki. Danes tehnologija, novi poslovni modeli ponudnikov finančnih storitev in hitro spreminjanje potrošniških navad vzpostavljajo nove temelje ekonomije, ki bo spet potekala neposredno med posamezniki. Avtor tudi pravilno opaža, da se zgodovinsko velika moč bank v kreditnih pravnih razmerjih s potrošniki zmanjšuje ter da bodo tehnološko napredni in poslovno inovativni ponudniki plačilnih storitev to moč bank precej zmanjšali. Kot navaja avtor, v industrijo finančnih storitev vstopajo novi igralci, ki so jim vstop prej oteževale visoke vstopne ovire, predvsem toga zakonodaja.

Za bralce bo velika dodana vrednost monografije zagotovo tudi natančen opis najaktualnejšega dogajanja v finančni oziroma bančni industriji, saj se avtor dotakne področja digitalnih valut centralnih bank, kriptovalut in pametnih pogodb, ki temeljijo na tehnologiji veriženja podatkovnih blokov.

Ocenjujem, da je znanstvena monografija vrhunsko delo, ki bralcu omogoča, da s spremljanjem razvoja kreditne pogodbe dobi jasno predstavo o evoluciji obligacijskega prava, predvsem pa tudi natančen vpogled v razvoj finančnih storitev in silnic, ki vplivajo na bančno oziroma finančno industrijo. Monografija bo zanimiva za širok krog bralcev. Znanstveni monografiji utemeljeno podajam pozitivno oceno.

doc. dr. Peter Merc

Ljubljana, 15. aprila 2021